

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16.12.1999, sp. zn. 7 Tz 188/99, ECLI:CZ:NS:1999:7.TZ.188.99.1

Číslo: 13/2001

Právní věta:

I. Z ustanovení § 266 odst. 7 tr. ř., podle kterého není přípustná stížnost pro porušení zákona proti rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona, rovněž vyplývá, že tímto mimořádným opravným prostředkem nelze napadnout již předtím stížností pro porušení zákona napadené pravomocné rozhodnutí, s výjimkou té jeho části, která se týkala jiné osoby, než původní stížnost pro porušení zákona, a vyjma případu, kdy původní stížnost pro porušení zákona proti tomuto rozhodnutí byla účinně vzata zpět.

II. Novou stížnost pro porušení zákona lze však podat proti novému pravomocnému rozhodnutí v téže věci, pokud byla věc rozhodnutím o stížnosti pro porušení zákona přikázána k novému projednání a rozhodnutí.

III. Podle ustanovení § 30 odst. 2 zák. č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, lze stížností pro porušení zákona napadat jen ta rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona, která byla vydána v době od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 16.12.1999

Spisová značka: 7 Tz 188/99

Číslo rozhodnutí: 13

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Stížnost pro porušení zákona

Předpisy: 141/1961 Sb. § 266 odst. 7 119/1990 Sb. § 30 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud České republiky zamítl stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti České republiky ve prospěch obviněného proti rozsudku Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 11. 4. 1985 sp. zn. 4 T 52/85 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 6. 1993 sp. zn. Tzv 15/93.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 11. 4. 1985 sp. zn. 4 T 52/85 byl obviněný L. S. uznán vinným trestným činem nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zák., kterého se podle výroku citovaného rozsudku dopustil tím, že dne 5. 2. 1985 do 11.00 hod. nenastoupil k výkonu jedenadvacetidenního vojenského cvičení u VÚ P., jak mu bylo stanoveno v povolávacím rozkaze, a neučinil tak ani do 24 hodin po lhůtě v něm stanovené, ač tento dne 17. 1. 1985 řádně na OVS K. převzal. Za tento trestný čin byl obviněnému podle § 269 odst. 1 tr. zák. uložen trest odnětí svobody v trvání dvaceti měsíců. Podle § 39a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. byl obviněný pro výkon uloženého trestu zařazen do první nápravy výchovné skupiny.

Rozsudek nabyl právní moci dne 26. 4. 1985.

Dne 6. 5. 1985 nastoupil obviněný výkon trestu odnětí svobody. Usnesením Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 14. 5. 1985 sp. zn. 4 T 52/85 bylo rozhodnuto o účasti obviněného na amnestii prezidenta republiky ze dne 8. 5. 1985 a podle čl. I. písm. c) této amnestie byla obviněnému z trestu odnětí svobody v trvání dvaceti měsíců, který mu byl uložen rozsudkem Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 11. 4. 1985 sp. zn. 4 T 52/85, prominuta část trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku. Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 4. 6. 1985. Z výkonu trestu odnětí svobody byl obviněný propuštěn dne 6. 1. 1986.

Vrchní soud v Praze rozhodl rozsudkem ze dne 29. 6. 1993 sp.zn. Tzv 15/93 ke stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor proti rozsudku Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 11. 4. 1985 sp. zn. 4 T 52/85 tak, že rozsudkem Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 11. 4. 1985 sp. zn. 4 T 52/85, byl v neprospěch obviněného porušen zákon v ustanoveních § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. zák. Citovaný rozsudek Vojenského soudu v Olomouci zrušil ve výroku o trestu a současně zrušil další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a při nezměněném výroku o vině z rozsudku Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 11. 4. 1985 sp. zn. 4 T 52/85 podle § 24 odst. 1 písm. a) tr. zák. upustil od potrestání obviněného.

Proti rozsudku Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 11. 4. 1985 sp. zn. 4 T 52/85 a rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 6. 1993 sp. zn. Tzv 15/93 podal ministr spravedlnosti České republiky stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného, a to i z důvodu uvedeného v § 30 odst. 2 zák. č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů.

V odůvodnění stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti uvedl, že Vojenský obvodový soud v Olomouci a následně ani Vrchní soud v Praze se důsledně neřídily ustanoveními § 2 odst. 6 tr. ř. a § 1 odst. 2 zák. č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů (dále jen reh. zák.). Ministr spravedlnosti je toho názoru, že jak Vojenský obvodový soud v Olomouci (dále jen obvodový soud), tak i Vrchní soud v Praze (dále jen vrchní soud) rozhodující o stížnosti pro porušení zákona, nezohlednily ve světle právních garancí Všeobecné deklarace lidských práv zejména ustanovení jejího čl. 18, podle kterého má každý právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství. Podle názoru ministra spravedlnosti svoboda vyznání, zaručená tímto mezinárodním dokumentem, měla v pojetí vnitrostátních předpisů pouze formální charakter, neboť při jejich skutečném výkonu se oprávněný subjekt dostal do rozporu s trestním zákonem, který ji fakticky popíral. Ministr spravedlnosti je toho názoru, že i když vrchní soud rozhodoval ke stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor, aplikace ustanovení § 30 odst. 2 reh. zák. je absolutním a ničím neomezeným průlomem do zásady vyjádřené v ustanovení § 266 odst. 7 tr. ř.

V petitu stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že rozsudkem Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 11. 4. 1985 sp. zn. 4 T 52/85 byl ve výroku o vině ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 6. 1993 sp. zn. Tzv 15/93 porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. v neprospěch obviněného L. S. Dále

navrhl, aby rozsudek Vojenského obvodového soudu v Olomouci ve výroku o vině ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 6. 1993 sp. zn. Tzv 15/93 zrušil a zrušil také všechna další rozhodnutí na zrušené rozsudky obsahově navazující a dále aby postupoval podle § 271 odst. 1 tr. ř.

Dříve, než bylo možno přistoupit k přezkoumání trestní věci obviněného na základě podané stížnosti pro porušení zákona ve smyslu § 267 odst. 1 tr. ř., bylo nutno se zabývat otázkou, zda nebyla stížnost pro porušení zákona podána neoprávněně.

Podle § 266 odst. 7 tr. ř. není proti rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona stížnost pro porušení zákona přípustná.

V souvislosti s trestní věcí obviněného je nutno poukázat na skutečnost, že obviněný byl uznán vinným trestným činem nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zák. Tento trestný čin je uveden v § 4 písm. e) reh. zák. V ustanovení § 6 cit. zákona je také stanovena lhůta dvou let, ve které bylo možno podat návrh na přezkumné řízení, a to nejpozději do dvou let od účinnosti tohoto zákona, tj. do 1. 7. 1992. Obviněný zaslal obvodnímu soudu žádost o soudní rehabilitaci, avšak již po marném uplynutí zákonem stanovené lhůty. Usnesením Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 18. 11. 1992 sp. zn. 4 Rtv 40/92 nebylo obviněnému povoleno navrácení lhůty k podání návrhu na soudní rehabilitaci. Na takto vzniklou situaci reagoval generální prokurátor České republiky podáním stížnosti pro porušení zákona, která byla Vrchnímu soudu v Praze doručena dne 27. 5. 1993.

Generální prokurátor České republiky podal stížnost pro porušení zákona podle § 266 odst. 1 tr. ř. a § 30 odst. 2 reh. zák., a to proti rozsudku Vojenského obvodového soudu v Olomouci sp. zn. 4 T 52/85. V odůvodnění této stížnosti pro porušení zákona poukazuje mj. také na to, že dle jeho názoru nelze ve výroku o vině spatřovat pochybení, neboť obviněný nenastoupil byť z důvodů náboženského přesvědčení vojenské cvičení a na tomto závěru nemění nic ani ta skutečnost, že v uvedené době (myšleno v roce 1985) neměl obviněný možnost konat branou povinností alternativním způsobem. Z výše uvedeného důvodu mohl tedy volit obviněný pouze z varianty vzepřít se svému svědomí a nastoupit na cvičení, nebo porušit zákon a respektovat své přesvědčení, a to i za cenu trestního postihu. V návaznosti na shora uvedené poukázal generální prokurátor i na skutečnosti plynoucí z čl. 18 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, který však nelze posuzovat izolovaně, ale je nutno brát v této souvislosti v úvahu i to, že by z tohoto ustanovení nevyplývalo, že by smluvní stát byl povinen tolerovat odmítnutí vojenské služby z důvodů svědomí. Generální prokurátor poukázal také na ustanovení čl. 8 odst. 3 písm. c) alinea (ii), ze které dle jeho názoru je zřejmé, že sám Pakt předpokládá, že v některých smluvních zemích se odmítnutí vojenské služby na základě přesvědčení uznává a v některých nikoli. V závěru stížnosti pro porušení zákona generální prokurátor uvedl, že obviněný nevyužil lhůty k podání návrhu na soudní rehabilitaci a jeho žádost o navrácení lhůty byla důvodně zamítnuta, a “nápravu proto lze sjednat jen cestou stížnosti pro porušení zákona”.

Vrchní soud v Praze, který rozhodoval o podané stížnosti pro porušení zákona v odůvodnění svého rozhodnutí poukázal také na to, že trestný čin, pro který byl obviněný uznán vinným, je uveden v § 4 písm. e) reh. zák. a podléhal přezkumnému řízení a je nepochybné, že kdyby k němu došlo, výrok o trestu by ve smyslu 14 odst. 1 písm. f) reh. zák. neobstál. S odvoláním na zákon o soudní rehabilitaci a výkladem ustanovení § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. zák. dospěl vrchní soud k závěru, že při nezměněném výroku o vině jsou dány podmínky pro použití ustanovení § 24 odst. 1 písm. a) tr. zák., a upustil od potrestání obviněného.

S ohledem na charakter rozhodnutí vrchního soudu je zřejmé, že vrchní soud přezkoumával napadené rozhodnutí (rozsudek Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 11. 4. 1985 sp. zn.

4 T 52/85) ve smyslu ustanovení § 267 odst. 1 tr. ř., tj. přezkoumal správnost výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, které mu předcházelo, a zjistil, že zákon byl porušen. Byl tedy důsledně uplatněn revizní princip, jak stanoví zákon.

Výjimkou ze zásady, že proti rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona není stížnost pro porušení zákona přípustná (§ 266 odst. 7 tr. ř.), je ustanovení § 30 odst. 2 reh. zák., které uvádí, že generální prokurátor je povinen podat stížnost pro porušení zákona, jestliže přezkoumáním zjistí, že k porušení zákona došlo z důvodů uvedených v ustanovení § 1.

V souvislosti s výše uvedeným je také nutno konstatovat, že novou stížnost pro porušení zákona lze podat proti novému pravomocnému rozhodnutí v téže věci, pokud byla věc Nejvyšším soudem po zrušení původního rozhodnutí vrácena k novému projednání a rozhodnutí. V trestní věci obviněného je však stížností pro porušení zákona napadeno rozhodnutí soudu, které bylo již přezkoumáváno v řízení o stížnosti pro porušení zákona, a samotný rozsudek vrchního soudu, kterým tento rozhodl o stížnosti pro porušení zákona.

Nejvyšší soud se neztotožnil s námitkami ministra spravedlnosti České republiky vyslovenými ve stížnosti pro porušení zákona. Nelze souhlasit s argumentací, že důvodnost stížnosti pro porušení zákona je dána i tím, že v mezidobí došlo ke změně subjektu, který stížnost pro porušení zákona podává, a že průlom do zásady vyjádřené v ustanovení § 266 odst. 7 tr. ř. je z hlediska ustanovení § 30 odst. 2 reh. zák. absolutní a ničím neomezený, a to s přihlédnutím k ustanovení § 1 reh. zák.

Stížnost pro porušení zákona byla podána v roce 1993, tedy poté, co již byl účinným zák. č. 119/1990 Sb. ve znění pozdějších předpisů, a subjekt, který byl oprávněn stížnost pro porušení zákona podat, toto také učinil, když stížnost pro porušení zákona podal nejen s odkazem na ustanovení § 266 odst. 1 tr. ř., ale také dovolává se ustanovení § 30 odst. 2 reh. zák.

Smyslem ustanovení § 30 odst. 2 reh. zák. bylo umožnit podání stížnosti pro porušení zákona i do těch rozhodnutí, kde Nejvyšší soud věc rozhodoval ke stížnosti pro porušení zákona v době od 25. února 1948 do 1. ledna 1990 a těmito rozhodnutími došlo k porušení zákona z důvodů uvedených v § 1 reh. zák. Odkazem na ustanovení § 30 odst. 2 reh. zák. však již nelze napadat ta rozhodnutí, která byla vydána po době takto v reh. zák. vymezené.

Stížnost pro porušení zákona je mimořádným opravným prostředkem a je průlomem do právní moci rozhodnutí. Ztotožněním se s názorem ministra spravedlnosti, vyjádřeným ve stížnosti pro porušení zákona o možnosti absolutního a ničím neomezeného průlomu do zásady vyjádřené v § 266 odst. 7 tr. ř. z pohledu § 30 odst. 2 reh. zák., by znamenalo absolutní popření výše uvedené zásady a negaci právní stability rozhodnutí, kterými bylo již rozhodnuto ve věcech, v nichž byla stížnost pro porušení zákona podána také z důvodu uvedeného v § 30 odst. 2 reh. zák., a věc nebyla Nejvyšším soudem, resp. Vrchním soudem v Praze, po zrušení vrácena soudu nižšího stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Závěrem lze k podané stížnosti pro porušení zákona a projednávané problematice uvést, že ustanovení § 266 odst. 7 tr. ř. se nebude vztahovat na případ pravomocného rozhodnutí, které bylo vydáno v novém řízení v téže věci po předchozím rozhodnutí Nejvyššího soudu, kterým bylo ke stížnosti pro porušení zákona rozhodnutí ve věci zrušeno a příslušnému orgánu činnému v trestním řízení přikázáno, aby věc znovu projednal a rozhodl. Z logiky věci vyplývá, že se již nejedná o totéž rozhodnutí, které bylo dříve přezkoumáváno a o kterém bylo také již k podané stížnosti pro porušení zákona rozhodnuto, ale že jde o jiné rozhodnutí, proti němuž lze stížnost pro porušení zákona podat. Stížnost pro porušení zákona lze rovněž tak podat ve věci, i proti té části rozhodnutí, která byla již předmětem stížnosti pro porušení zákona, týká-li se jiného obviněného, pokud vůči němu v původním řízení o stížnosti pro porušení zákona neaplikoval Nejvyšší soud ustanovení § 261 tr. ř.

Vrchní soud se ve svém rozhodnutí vyjádřil k problematice, zda rozsudkem Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 11. 4. 1985 sp. zn. 4 T 52/85 byl porušen zákon, a to v celém rozsahu revizního principu, tedy i za použití ustanovení reh. zákona.

Z uvedeného revizního principu a zákazu podání stížnosti pro porušení zákona proti rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona vyplývá, že v rozsahu, v němž bylo rozhodnuto o stížnosti pro porušení zákona, není možno podat stížnost pro porušení zákona proti takovému rozhodnutí Nejvyššího soudu (vrchního soudu), ale ani proti pravomocnému původnímu rozhodnutí, které bylo již touto stížností pro porušení zákona napadeno.

Nejvyšším soudem bylo shora podrobněji rozvedeno, jaké úkony byly v této trestní věci obviněného činěny a jaká rozhodnutí vydána, pro větší přehlednost nedůvodnosti podané stížnosti pro porušení zákona.

Nejvyšší soud na základě shora uvedených skutečností dospěl k závěru, že stížnost pro porušení zákona byla podána neoprávněně, a proto ji zamítl podle ustanovení § 268 odst. 1 tr. ř. per analogiam.